

Зміст

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ. Загальні результати	2
2. Результати діяльності індустрії управління активами ІСІ	3
2.1. Кількість КУА та ІСІ	3
2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ	5
2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ	7
2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ	9
2.5. Інвестори ІСІ	11
2.6. Структура активів ІСІ	13
2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування	17
3. Резюме	18

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ.

Загальні результати

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

За 9 місяців 2022 року загальна кількість **КУА** зменшилася на 5 – до **308**.

Адміністратори недержавних пенсійних фондів (АНПФ)

Кількість **АНПФ** на кінець вересня 2022 року не змінилася: **19**. Серед них, як і раніше, було 6 компаній, які здійснювали винятково діяльність із адміністрування НПФ, решта – поєднували її з управлінням активами.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У січні-вересні 2022 року було **zareєстровано 58 нових ІСІ**, у т. ч. 4 – за 3-й квартал (рік тому – 54 тільки за цей квартал).

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів**, зростала 5-й рік поспіль і на кінець вересня становила **1757 (+2.7% із початку 2022 року)**.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 30.09.2022 року, як і раніше, становила **55** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 46 відкритих, 3 корпоративних та 6 професійних. Всього активами НПФ управляли 33 КУА.

В **адмініструванні** 18-ти АНПФ-членів УАІБ у вересні цього року, як і попереднього, перебувало **57 НПФ**: 47 відкритих, 4 корпоративних та 6 професійних.

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, у 2022 році станом на кінець вересня зменшилася з двох до **однієї**, активами якої продовжувала управляти **одна** КУА.

Активи в управлінні та ВЧА

Усі інституційні інвестори

Сукупні активи в управлінні КУА у січні-вересні зросли на 0.9%, до **543 634 млн грн**. Річний приріст на кінець вересня 2022 року уповільнився більш ніж утричі порівняно з вереснем 2021-го – до +7.1%.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів, на кінець вересня 2022 року дорівнювали **545 163 млн грн**, за даними звітів фондів. За січень-вересень вони зросли на 4.8%, а за останні 12 місяців станом на 30.09.2022 – на 9.9%.

Вартість чистих активів усіх сформованих ІСІ (що досягли нормативів) на кінець вересня 2022 року сягнула **418 312 млн грн**. У січні-вересні вона зросла на 7.0%, а за останній рік – на 12.1%. Зростання вартості активів сформованих ІСІ у 2022 році на кінець вересня забезпечили **венчурні фонди**.

Рух капіталу у відкритих ІСІ, знову дозволений регулятором з 22 серпня 2022 року, за 3-й квартал був майже відсутній, але за всі 9 місяців із початку року (до 24.02.22 та з 22.08.22), він сукупно становив **2.2 млн грн**.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у січні-вересні 2022 року додали 5.6%, а за останні 12 місяців – 8.7%. Станом на 30.09.2022 вони досягли **2 303 млн грн**.

НПФ в адмініструванні членів УАІБ на кінець вересня мали **2 306 млн грн** активів (+5.1% із початку 2022 року та +8.7% за останні 12 місяців).

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА за 9 місяців 2022 року скоротилися майже на 30%, а за останній рік у вересні – на 28%. Станом на 30.09.2022 ці активи дорівнювали **135 млн грн**.

2. Результати діяльності індустрії управління активами ІСІ

2.1. Кількість КУА та ІСІ

Кількість діючих **компаній з управління активами** на кінець вересня зменшилася на 5 порівняно з початком 2022 року – до **308** (рис. 1).

Компаній, що мали фонди в управлінні та подали звіти про їхню діяльність за 3-й квартал, було **268** (порівняно з **286** рік тому). Вони управляли від одного до 77-ми фондів, а майже 99% таких компаній управляли принаймні одним венчурним ІСІ.

А проте, у січні-вересні 2022 року було **зарєєстровано 58 нових ІСІ**, у т. ч. 4 – за 3-й квартал (для порівняння, рік тому – 54 тільки за цей квартал). Із них 56 були венчурними, у т.ч. 54 –

корпоративними фондами, тобто одразу після реєстрації були визнані такими, що відбулися (досягли нормативу мінімального обсягу активів).

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів** («визнаних»), зростала 5-й рік поспіль і на кінець вересня становила **1757** (+46 фондів із початку 2022 року, або +2.7%). Із них 1639 (понад 93%) були венчурними ІСІ. Загалом, у 3-му кварталі нормативу досягли 5 ІСІ (усі - венчурні), у т. ч. 4 КІФ, а за 9 місяців 2022 року – 61 ІСІ (60 – венчурні), у т. ч. 55 КІФ.

Рис. 1. Динаміка кількості КУА та ІСІ у 3-му кв. 2021-22 рр.

З урахуванням фондів, що вийшли з ринку від початку 2022 року, кількість сформованих діючих фондів серед венчурних КІФ на кінець вересня зросла на 45 (+5.0%), а венчурних ПІФ – зменшилася на один (-0.1%, табл. 1). Врешті, кількість венчурних КІФ сягнула 948 (+148, або 18.5% за останній рік) і становила 54.0% усіх сформованих ІСІ (49.3% рік тому). Частка ж венчурних фондів у цілому зросла до 93.3% (із 92.7% рік тому, рис. 2). Станом на 30.09.2022 венчурних ІСІ всього було 1639 (+2.3% за 9 місяців із початку року).

Кількість ІСІ, які ще не досягли нормативу мінімального розміру активів, тобто пайових фондів серед усіх ІСІ в управлінні КУА, у вересні 2022 року становила 52 (як і рік тому), або 2.9% від усіх ІСІ в управлінні.

Таким чином, галузь ІСІ продовжувала розширюватися практично лише за рахунок нових венчурних КІФ, що досягають нормативів одночасно з їхньою державною реєстрацією. Пул нових ПІФ, що готувалися до досягнення нормативів, зменшився на декілька фондів, що остаточно вийшли на ринок, і поповнювався новими, які мало змінювали загальну картину.

У процесі ліквідації, за даними УАІБ, на кінець вересня 2022 року загалом залишалися або розпочали його 79 фондів (4.5% від усіх визнаних і діючих ІСІ, після 3.9% рік тому). Серед них були: один відкритий, чотири інтервальних і два закритих диверсифікованих ПІФ, 6 закритих недиверсифікованих ПІФ і два таких же КІФ, 62 венчурних ПІФ та два КІФ.

Таблиця 1. Динаміка кількості ІСІ, що досягли нормативів, за типами, видами та правовими формами, у 3 кв. 2021-22 рр.

Дата / Період	Всього	ПІФ*										КІФ*		
		ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗК*	ЗВ*	ЗН*	ЗК*	ЗВ*	
30.09.2021	1624	7	10	14	4	3	20	1	3	706	51	5	800	
31.12.2021	1711	7	10	14	4	3	20	1	4	692	48	5	903	
30.09.2022	1757	7	10	15	4	3	18	1	5	691	49	6	948	
Зміна з початку 2022 року	46	0	0	1	0	0	-2	0	1	-1	1	1	45	
	2,7%	0,0%	0,0%	7,1%	0,0%	0,0%	-10,0%	0,0%	25,0%	-0,1%	2,1%	20,0%	5,0%	
Зміна за рік	133	0	0	1	0	0	-2	0	2	-15	-2	1	148	
	8,2%	0,0%	0,0%	7,1%	0,0%	0,0%	-10,0%	0,0%	66,7%	-2,1%	-3,9%	20,0%	18,5%	

* ВД – відкриті диверсифіковані ІСІ, ВС – відкриті спеціалізовані, І – інтервальні диверсифіковані, ІС – інтервальні спеціалізовані, ЗД – закриті диверсифіковані, ЗН – закриті недиверсифіковані невенчурні, ЗС – закриті спеціалізовані, ЗК – закриті кваліфікаційні, ЗВ – закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ.

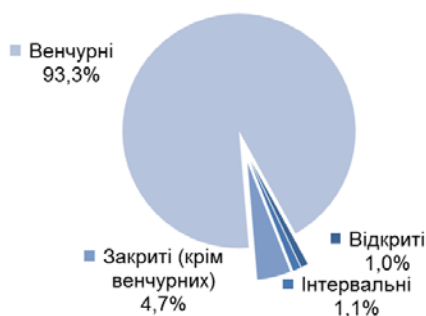

Рис. 2. ІСІ, що досягли нормативів, за типами фондів станом на 30.09.2022 р.

ІСІ з публічним розміщенням на кінець 3-го кварталу 2022 року було 77 (-3, або 3.8% за останній рік, табл. 2).

Кількість КУА, що управляють ІСІ з публічним розміщенням, у липні-вересні 2022 року не змінилася: 31.

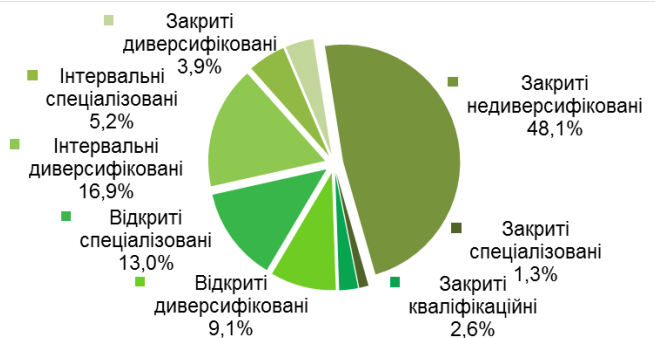

Рис. 3. ІСІ з публічною емісією станом на 30.09.2022 р.

Таблиця 2. Динаміка кількості ІСІ з публічним розміщенням у 3 кв. 2021-2022 рр.

Дата / Період	Всього	Відкриті			Інтервальні			Закриті				
		Д*	С*	Всього	Д*	С*	Всього	Д*	Н*	С*	К*	Всього
30.09.2021	80	7	10	17	13	4	17	3	39	1	3	46
31.12.2021	77	7	10	17	13	4	17	3	37	1	2	43
30.09.2022	77	7	10	17	13	4	17	3	37	1	2	43
Зміна з початку 2022 року	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Зміна за рік	-3	0	0	0	0	0	0	0	-2	0	-1	-3
	-3,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-5,1%	0,0%	-33,3%	-6,5%

* Д - диверсифіковані, С - спеціалізовані, Н - недиверсифіковані, К - кваліфікаційні.

Диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією, що подали звіти за 3-й квартал 2022 року, було 32, як і раніше (табл. 3).

Склад фондів за класами активів¹ доволі суттєво змінився: до фондів акцій на кінець вересня

було віднесено 6 ІСІ, у тому числі той самий один відкритий ІСІ, що належав до цього класу рік тому, а також іще один відкритий фонд та чотири інтервальних. Загалом, на 30.09.2022 клас фондів акцій мав частку 18.8% усіх диверсифікованих і

¹ Див. Ренкінги «ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів» та Методику ренкінгування КУА та ІСІ за результатами їхньої діяльності на сайті УАІБ: <http://www.uaib.com.ua>.

спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням (рис. 4), після 3.1% на початку року та рік тому.

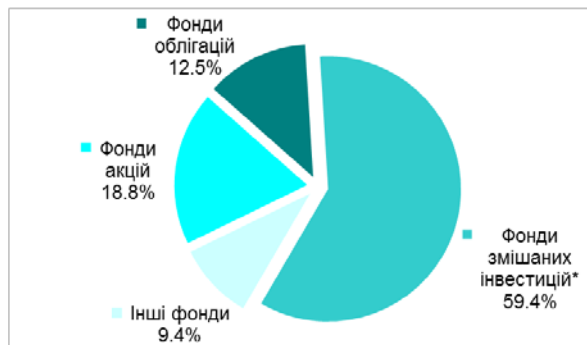

Рис. 4. Диверсифіковані ІСІ з публічною емісією за класами фондів станом на 30.09.2022 р.

Фонди облігацій, як і раніше, у кінці вересня 2022 року включали два відкритих ІСІ, що традиційно потрапляли до цього класу, а також ще один відкритий та один інтервальний фонди. Разом вони становили 12.5% усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією (після 6.3% 9 місяців та рік тому).

2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ

У Києві та столичному регіоні у січні-вересні 2022 року загальна кількість **діючих КУА** не змінилася і становила **217** (рис. 5). За цей період тут було створено та закрито по три компанії.

Загалом у ТОП-5 регіонах за чисельністю КУА на 30.09.2022 було на одну компанію менше – за рахунок Дніпра та області (21), які, проте, зберігали за собою другу позицію за часткою ринку за цим показником (6.8%) після Києва та столичного регіону (70.5%). Частка інших областей України, поза п'ятіркою лідерів, скоротилася з 10.4% на початку січня до 9.4% на кінець вересня, а їхня кількість – із 29-ти 32-х.

Кількість **ІСІ в управлінні** у Києві та області із початку 2022 року зросла на 28 (2.1%), до 1377-ми фондів, а загалом по Україні – на 33 (+1.8%). Відповідно, вага Києва та регіону за цим показником дещо зросла: із 75.6% до 75.7% (рис. 6). Цьому також сприяло зменшення кількості ІСІ у більшості інших найбільших регіонів. Найсуттєвіше це було у Дніпрі та області (-5 фондів, або -5.3%), що скоротило частку регіону за кількістю ІСІ 5.3% майже до 5.0%. У Львові кількість діючих фондів скоротилася найменше – на

Фондами змішаних інвестицій були 19 ІСІ: 9 відкритих, 7 інтервальних та три закритих фонди. Частка цього класу в усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням у вересні 2022 року зменшилася до 59.4% (із 81.3% минулого року).

До «інших» фондів на кінець 3-го кварталу 2022 року належали ті ж самі два відкритих та один інтервальний ІСІ, що й рік тому (9.4%).

Таблиця 3. Динаміка диверсифікованих ІСІ з публічною емісією за класами фондів у 3 кв. 2021-22 рр.

Дата / Період	Всього	Фонди акцій	Фонди облігацій	Фонди змішаних інвестицій*	Інші фонди
30.09.2021	32	1	2	26	3
31.12.2021	32	1	2	26	3
30.09.2022	32	6	4	19	3
Зміна з початку 2022 року	0	5	2	-7	0
	0.0%	500.0%	100.0%	-26.9%	0.0%
Зміна за рік	0	5	2	-7	0
	0.0%	500.0%	100.0%	-26.9%	0.0%

* Мають в і акції, і облігації, і грошові кошти у своїх порт фелях.

один (-0.9%), до 107-ми. Натомість, у Харкові вона зросла на один фонд (+0.9%), до 115-ти. Врешті, вага першого за кількістю ІСІ опустилася з 6.1% до 5.9%, другого – із 6.4% до 6.3%. У регіонах України поза ТОП-5 кількість фондів у цей період зросла на 10 (+12.3%), до 91-го, а їхня вага підвищилася з 4.5% на початку року до 5.0% у вересні.

У розподілі **активів ІСІ в управлінні** за регіонами частка найбільших регіонів за 9 місяців 2022 року у цілому скоротилася, але це не стосувалося столиці. Так, частка Києва збільшилася з майже 78% до 82.6%, у тому числі завдяки зростанню активів в управлінні у столиці та регіоні на 11.8%. Дещо більше, ніж по Україні в цілому, зросли активи ІСІ в управлінні у Львові та області (+6.0%), що збільшило їхню частку в межах 5.1% і, в умовах скорочення або більш слабого росту в інших регіонах, вивело Львівщину із третьої на другу позицію за цим показником. Регіони України поза ТОП-5 за активами ІСІ в управлінні наростили свою частку ринку з початку 2022 року з 1.8% до 2.7%, що відбулося за рахунок збільшення сукупних активів у них на 59.2% за ці 9 місяців.

Таким чином, у січні-вересні 2022 року концентрація галузі управління активами ІСІ у ТОП-5-областях переважно послабилася – з точки зору кількості фондів та їхніх активів в управлінні. У той же

час, за кількістю КУА вона дещо зростає через зменшення кількості компаній у менших регіонах і, одночасно, практично збереження її у найбільших регіональних центрах цієї індустрії в Україні.

Рис. 5. Регіональний розподіл кількості КУА станом на 30.09.2022 р.

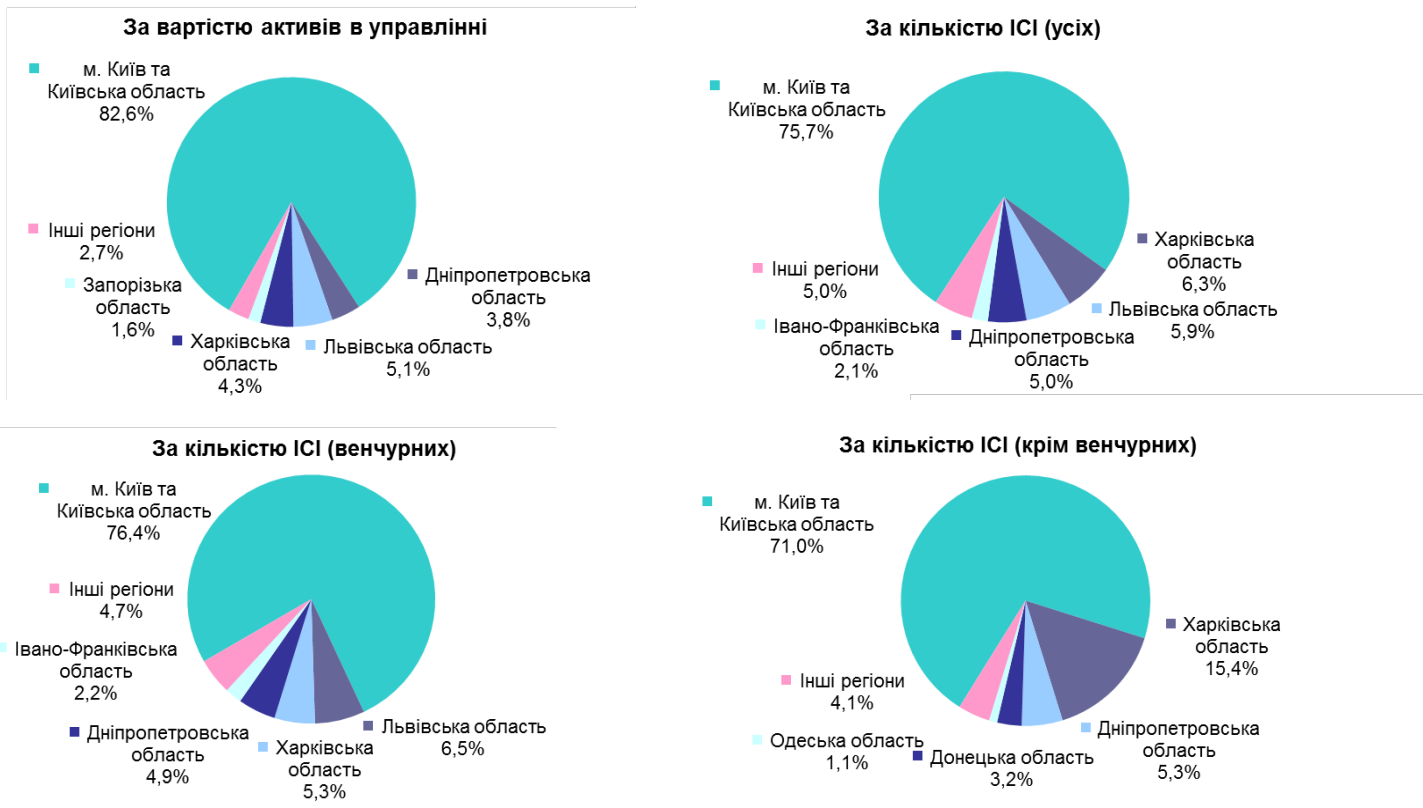

Рис. 6. Регіональний розподіл ІСІ за кількістю та вартістю їхніх активів в управлінні станом на 30.09.2022 р.

2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів (сформованих, «визнаних» ІСІ), на кінець вересня 2022 року дорівнювали **545 163 млн грн**, за даними звітів фондів (рис. 7). За січень-вересень вони зросли на 4.8%, а за останні 12 місяців станом на 30.09.2022 – на 9.9% (після 25.8% рік тому).

Зростання вартості активів сформованих ІСІ у 2022 році на кінець вересня забезпечили венчурні фонди (у тому числі за рахунок збільшення їхньої кількості): вони додали 6.3% за 9 місяців року та 11.7% за останній рік. Станом на 30.09.2022 загальні активи венчурних ІСІ становили **526 636 млн грн**.

Активи інших секторів закритих фондів, а також інтервальних та відкритих ІСІ, за останні 9 та 12 місяців станом на 30.09.2022 зменшилися. Зокрема, активи відкритих фондів скоротилися на 4.3% з початку року і на 2.1% за рік (після +61% та +77% відповідно рік тому). Це відбулося цілком за рахунок падіння на ринках і, відповідно, негативної переоцінки портфелів фондів, у той час як рух капіталу на цих проміжках часу був позитивним. Станом на 30.09.2022 сектор мав дещо більше за **176 млн грн** активів.

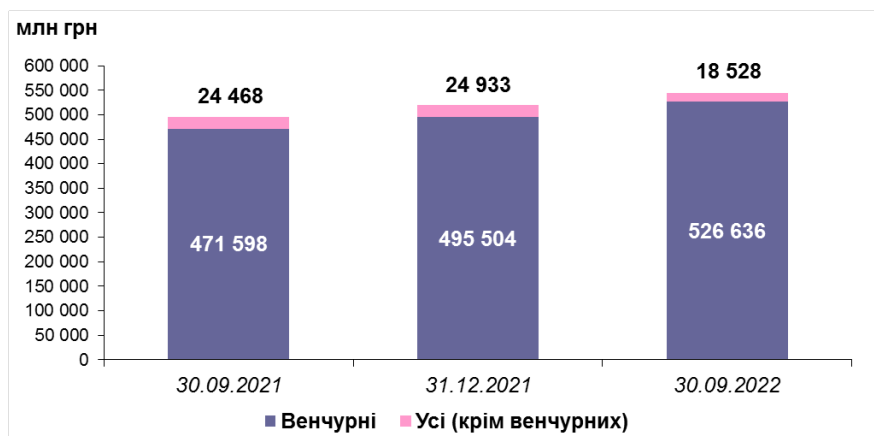

Рис. 7. Динаміка вартості активів ІСІ з початку 2022 року та за рік

Ключовий вплив на зростання вартості активів сформованих ІСІ у липні-вересні 2022 року мали, як і раніше, венчурні фонди, частка яких у сукупних загальних активах галузі зросла до 96.6%. Станом на 30.09.2022 загальні активи сектору становили **526 636 млн грн** – на 6.3% більше, ніж на початку року.

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ на кінець вересня 2022 року сягнула **418 312 млн грн**. У січні-вересні вона зросла на 7.0%, а за останній рік – на 12.1% (після +20.5% на кінець вересня 2021).

Як і для загальних активів сформованих ІСІ, зростання їхньої сукупної ВЧА було визначено ростом у секторі венчурних фондів, зокрема завдяки збільшенню їхньої кількості (+5.8% звітів порівняно з 4-м кварталом 2021 року та +9.5% – із 3-м кварталом

рік тому). ВЧА венчурних ІСІ з початку 2022 року зросла на 9.2%, а за останні 12 місяців – на 14.6% і на кінець вересня становила **400 375 млн грн**, або 96% сукупних чистих активів ІСІ.

Відкриті ІСІ, серед яких кількість діючих фондів залишалася незмінною впродовж року (16), втратили 2.5% ВЧА за перші 9 місяців та 1.6% за останній рік у вересні. Станом на 30.09.2022 чисті активи сектору становили майже **176 млн грн**. Зменшення чистих активів сектору було зумовлено негативною переоцінкою портфелів на тлі падіння на ринках, яка тільки частково була скомпенсована чистим притоком капіталу до фондів у цей час.

Інтервальні ІСІ у липні-вересні 2022 року зменшилися за ВЧА на 25.7%, а за останні 12 місяців – на 38.1% (після +5.5% у вересні 2021-го).

Таблиця 4. Динаміка ВЧА ІСІ у розрізі типів фондів із початку 2022 року та за рік, млн грн

Фонди	30.09.2021	31.12.2021**	30.09.2022	Зміна з початку 2022 року	Зміна за рік
Відкриті	178,8	180,5	176,0	-2,5%	-1,6%
Інтервальні	102,0	85,0	63,2	-25,7%	-38,1%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	23 441,2	24 085,1	17 697,3	-26,5%	-24,5%
з публічною емісією	6 044,4	5 178,4	4 687,5	-9,5%	-22,4%
з приватною емісією	17 396,7	18 906,7	13 009,7	-31,2%	-25,2%
Усі (крім венчурних)	23 722,0	24 350,6	17 936,5	-26,3%	-24,4%
Венчурні	349 344,2	366 669,7	400 375,2	9,2%	14,6%
Усі (з венчурними)	373 066,2	391 020,4	418 311,7	7,0%	12,1%

* Діючі ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (були визнані такими, що відбулися), перебувають в управлінні КУА та надали звітність за відповідний період (на звітну дату). ** Скориговано значення для відкритих та інтервальних фондів.
** Дані станом на 31.12.2021 уточнено з урахуванням отриманої додатково звітності.

Закриті ІСІ з публічним розміщенням, за незмінної кількості звітів цих фондів, зазнали зменшення сукупної ВЧА на 9,5% із початку 2022 року, а за останні 12 місяців у вересні – 22,4%.

Закриті ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) у липні-вересні втратили 31,2% ВЧА, а за рік – 25,2%. При цьому кількість їхніх звітів за ці 9 місяців не змінилася.

Різномірна динаміка чистих активів секторів венчурних ІСІ та інших закритих фондів, а також відкритих та інтервальних ІСІ із початку 2022

року, зі скороченням ВЧА усіх невенчурних ІСІ разом більш ніж на чверть, призвела до помітного подальшого падіння ваги останніх у сукупних чистих активах ІСІ. Це, зокрема, стосувалося закритих фондів, де вона впала з 6,5% до 4,2%, у тому числі фондів із публічним розміщенням – із 1,4% до 1,1%. У той же час, частка відкритих – скоротилася з 0,05% до 0,04% за ці 9 місяців. Венчурні ІСІ наростили вагу з 93,6% рік тому та 93,4% на початку 2022 року до 95,7% у вересні (рис. 8).

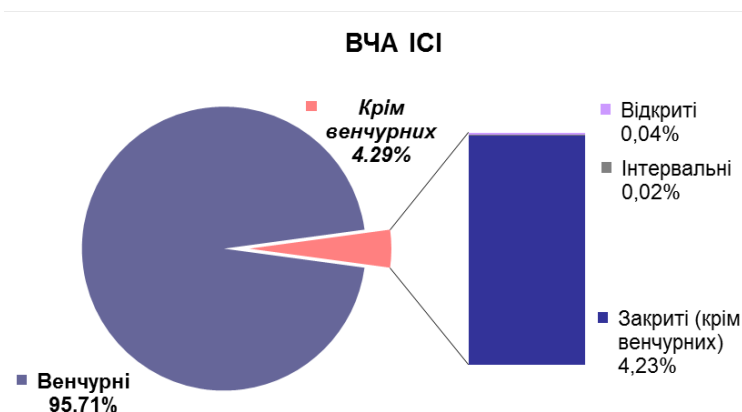

Рис. 8. Розподіл ВЧА ІСІ за типами фондів станом на 30.09.2022 р.

2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ

Після зупинки роботи ринку 24 лютого внаслідок повномасштабної російської агресії в Україні, рух капіталу в українських відкритих ІСІ було знову дозволено регулятором із 22 серпня 2022 року.

У січні сектор втратив 1.4 млн грн через чистий відтік, однак чисті продажі переважали вже у лютому (до 24.02), що сформувало позитивний результат 1-го кварталу (2.2 млн грн).

Із відновленням роботи ринку в серпні, попри можливість вийти з відкритих ІСІ, нею скористалися дуже мало інвесторів фондів до закінчення 3-го кварталу: чистий відтік у серпні був майже нульовим,

а у вересні становив лише близько 2 тис. грн (рис. 9). При цьому місцевий фондовий ринок за перший місяць після відновлення роботи 8 серпня впав на понад 16%, хоча до кінця вересня дещо скоригувався нагору і скоротив падіння до 11.4%.

Загалом, у липні (фактично – частині серпня)-вересні 2022 року рух капіталу спостерігався тільки у двох відкритих фондах, що мали незначний чистий відтік. Із них близько 93% вересневого та квартального чистого відтоку припало на один фонд (акцій), що також мав негативний рух капіталу за 9 місяців із початку року в цілому.

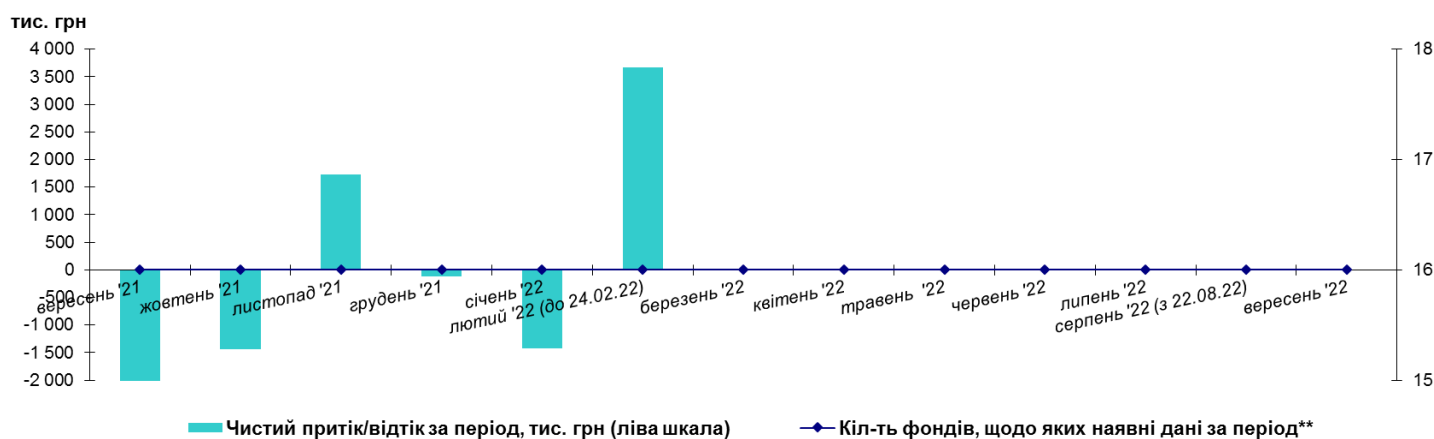

Рис. 9. Щомісячний чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у вересні 2021-22 рр. (за щоденними даними)

Упродовж 3-х кварталів 2022 року кількість відкритих ІСІ із чистим притоком коливалася від трьох-чотирьох у січні-лютому (до 24.02) до одного у серпні (з 22.08)-вересні, а фондів із чистим відтоком – від чотирьох у січні та двох у лютому до нуля у серпні-вересні із загальної кількості 16 діючих фондів.

Загалом, у січні-вересні певний рух капіталу мали 7 фондів. Фондів, що мали чистий притік за підсумками 9-ти місяців, було три, а їхні сукупні додаткові надходження за цей час становили понад 3 млн грн. Фондів, що мали чистий відтік, було чотири, а їхні сукупні чисті втрати від виходу інвесторів становили понад 0.8 млн грн.

Найбільше наростили свої кошти у відкритих фондах у січні-вересні 2022 року місцеві компанії, у

той час як скоротили роздрібні інвестори-резиденти, причому й кількісна присутність перших і других у секторі змінилася за цей час відповідно.

Загалом, рух капіталу у відкритих ІСІ за 3-й квартал 2022 року був майже відсутній (проти +5.8 млн грн рік тому), а за всі 9 місяців із початку року, завдяки притоку у 1-му кварталі (до 24 лютого), він залишався позитивним і становив **2.2 млн грн** (рис.10). Це дещо стримало зменшення чистих активів сектору за цей період.

Чистий притік до сектору за останні 12 місяців у вересні 2022-го також був позитивним – 2.4 млн грн (проти 60.7 млн грн рік тому).

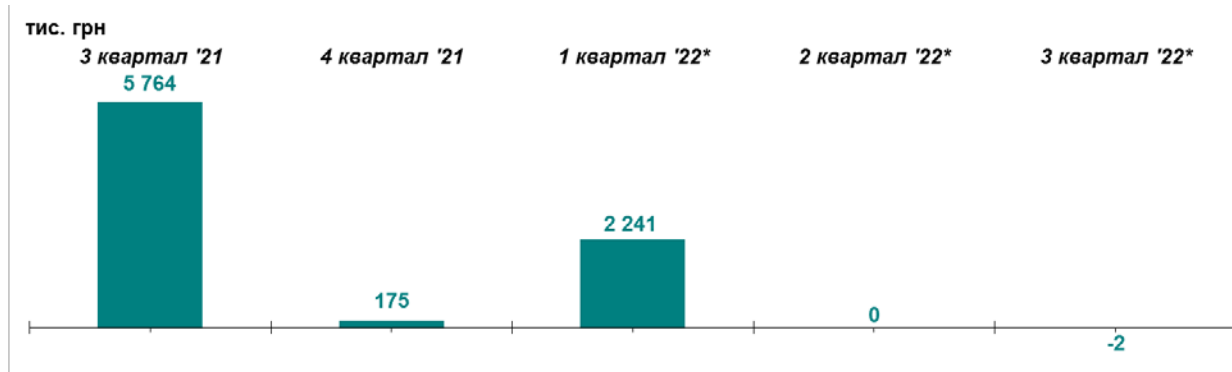

Рис. 10. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 3-му кварталі 2021-22 рр.

У 3-му кварталі і на проміжку 9 місяців від початку 2022 року в Європейському Союзі та на інших міжнародних ринках переважав відтік капіталу з індустрії колективних інвестицій, спровокований побоюваннями інвесторів щодо глобальної економічної рецесії, підвищенням базових ставок центральними банками в умовах посиленої інфляції та різкого зростання турбулентності на ринках через військове вторгнення росії в Україну наприкінці лютого й подальше поетапне запровадження санкцій проти країни-агресора.

За 3-й квартал 2022 року чистий відтік капіталу з індустрії інвестиційних фондів ЄС, за даними EFAMA, становив **137 млрд євро** (після +200 млрд євро рік тому), а за 9 місяців від початку року – **357 млрд євро**². Це був небачений відтік із 4-го кварталу 2008 року, коли розгорілася Світова фінансова криза.

У UCITS³-фондах чистий відтік капіталу за липень-вересень 2022 року становив **123 млрд євро** (після +179 млрд євро рік тому). За 9 місяців із початку року UCITS втратили у вигляді чистого відтоку **311 млрд євро**.

AIF⁴-фонди у 3-му кварталі 2022 року також зазнали переважного викупу своїх часток у інвесторів: чисті втрати склали **14 млрд євро** за три місяці (після +21 млрд євро рік тому). Із початку року AIF втратили **47 млрд євро** внаслідок чистого відтоку капіталу.

Більшість основних категорій фондів, зокрема типу UCITS, зазнали відтоку в 3-му кварталі та за 9 місяців 2022 року.

Чистий відтік із фондів акцій посилювався із 61 млрд євро у 2-му кварталі до 99 млрд євро у 3-му, адже волатильні ринки відштовхували інвесторів. Продовження ужорсточення монетарної політики призвело до відтоку з фондів облігацій (35 млрд євро), хоча й на нижчому рівні, ніж у 2-му кварталі (64 млрд євро). Зі зниженням як вартості акцій, так і облігацій, чисті продажі фондів змішаних інвестицій також стали негативними (-10 млрд євро), у порівнянні з чистими продажами на суму 4 млрд євро у 2-му кварталі. Лише «інші» AIF продовжували отримувати додатковий капітал у 3-му кварталі 2022 року (26 млрд євро), оскільки альтернативні фонди, такі як фонди прямих інвестицій або інфраструктурні, зазнали меншого впливу падіння ринків капіталу.

Чисті активи UCITS та AIF за 3-й квартал зменшилися на 2.4%, а з початку 2022 року – на 13.0%. Сукупна ВЧА фондів у ЄС та ЄЕЗ на кінець вересня становила майже 18 трлн євро (після пікових 21.8 трлн євро на початку 2022 року та 20.7 трлн євро рік тому). Із них близько 62% було в UCITS, чисті активи яких зменшилися на 2.9% за 3-й квартал і на 14.9% від початку 2022 року, до понад 11.7 трлн євро.

² За наявними даними щодо 29-ти країн, асоціації яких є членами EFAMA (24 країни-члени ЄС, у т. ч. Польща (колишній член EFAMA), а також Великобританія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія і Туреччина) – див. [European Quarterly Statistical Release for Q3 2022](http://www.efama.org) на сайті EFAMA: <http://www.efama.org>.

³ У цьому контексті довгострокові фонди UCITS – усі класи UCITS, окрім фондів грошового ринку. UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) – підприємства з колективного (спільного) інвестування в оборотні цінні папери (такі, що перебувають в обігу на регульованих ринках); є відкритими фондами із публічним розміщенням жорсткими вимогами до

складу, якості, ліквідності та структури активів. Регулюються відповідною Директивою (Directive 2009/65/EC від 13 липня 2009, зі змінами згідно з Directive 2014/91/EU від 23 липня 2014) та іншими пов'язаними актами законодавства ЄС. Є найбільш подібними до українських відкритих ІСІ (диверсифікованих та спеціалізованих, з публічним розміщенням).

⁴ AIF (Alternative Investment Funds) – фонди альтернативних інвестицій; фактично включають усі інші регульовані фонди, що не є UCITS. Компанії, що здійснюють управління такими фондами, регулюються Директивою AIFMD (Directive 2011/61/EU of 8 June 2011). Більшість українських ІСІ за своїми характеристиками подібні саме на AIF.

2.5. Інвестори ІСІ

За 9 місяців 2022 року найбільші зміни у структурі власності відбулися у закритих ІСІ, зокрема – з приватним розміщенням (крім венчурних), а також в інтервальних ІСІ.

Найбільшою категорією учасників ІСІ за обсягом сукупних інвестицій (часткою у чистих активах), як і раніше, були **юридичні особи-резиденти**, але їхня вага у 2022 році вперше опустилася нижче 50% ВЧА усіх фондів у цілому: з 51.6% рік тому до 46.9% на початку 2022 року та 46.2% на кінець вересня (рис. 11). Це відбулося через більш активне зростання коштів інших категорій інвесторів у фондах, тоді як кошти місцевих компаній в ІСІ збільшилися на 5.4% за 9 місяців 2022 року та на 0.4% за останній рік.

За секторами ІСІ, кошти цих інвесторів зросли у *венчурних* та у *відкритих* фондах (відповідно, +5.5% та +3.7% за 9 місяців 2022 року, +1.2% та +5.7% за останній рік). Натомість, у *закритих (крім венчурних)* фондах кошти юридичних осіб-резидентів загалом скоротилися на 0.9% із початку року та на 24.4% за останній рік. Найбільше ж кошти цих інвесторів скоротилися в інтервальних ІСІ – на 7.0% за 9 місяців 2022 року та на 54.4% за рік.

Найбільшу частку компанії-резиденти України на кінець вересня 2022 року зберігали у *закритих ІСІ з публічним розміщенням* (69.4%, після 66.6% на початку року та 70.9% рік тому) та у *венчурних ІСІ* (47.1%, після 48.8% та 53.4% відповідно).

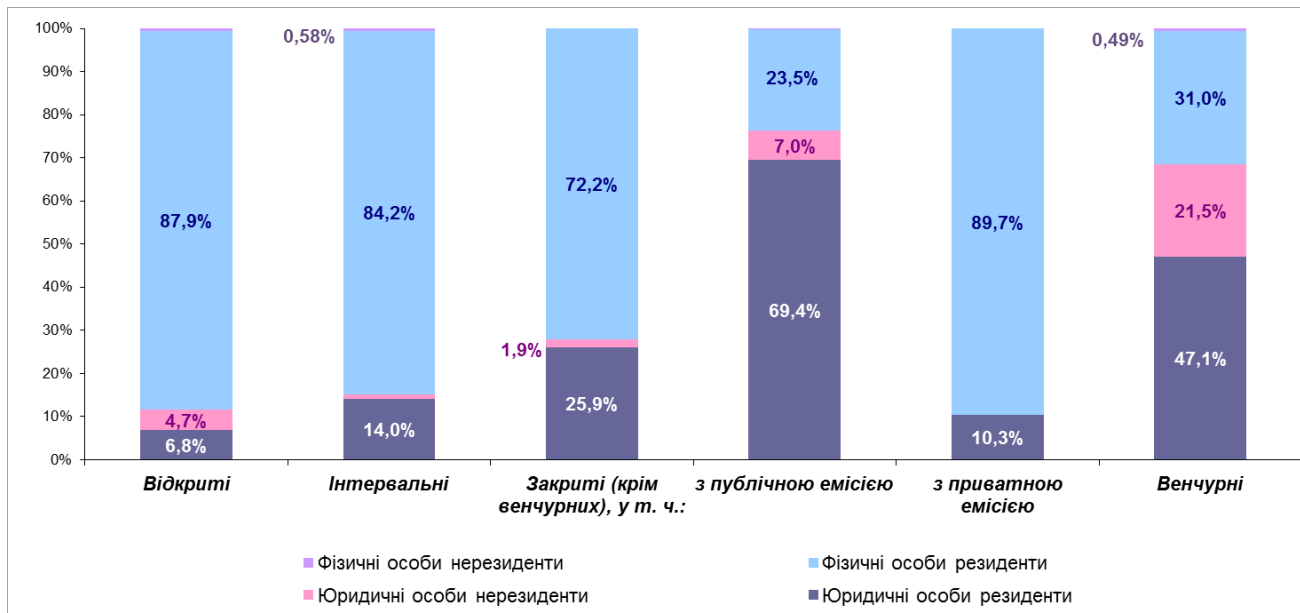

Рис. 11. Вкладення в ІСІ за категоріями інвесторів на 30.09.2022 року, частка у ВЧА⁵

Фізичні особи-резиденти у 2022 році до кінця вересня збільшили свої кошти тільки в ІСІ закритого типу, зокрема й венчурних. У цілому, сукупна вартість вкладень цих інвесторів зросла на 13.0% за 9 місяців у вересні, що забезпечило більше половини приросту ВЧА ІСІ в цілому. Сукупна вартість інвестицій цієї категорії учасників також збільшилася на 37.3% за останній рік в ІСІ загалом, а у венчурних – на 43.2% (абсолютний приріст у цьому секторі був

більшим, ніж в ІСІ в цілому, за рахунок скорочення коштів цих інвесторів в інших секторах).

У *відкритих* ІСІ у січні-вересні 2022 року сукупні вкладення роздрібних інвесторів-резидентів скоротилися на 2.9% (за рік – на 1.9%), що супроводжувалося зменшенням кількості цих учасників у секторі. Врешті, вага місцевих роздрібних інвесторів у ВЧА цих ІСІ понизилася з 88.2% рік тому та 88.3% на початку 2022 року до менш ніж 88% у вересні.

⁵ Без урахування цінних паперів фондів на пред'явника, що перебувають в обігу.

Загалом, частка фізичних осіб-резидентів у ВЧА всіх ІСІ зростала далі: з 26.7% рік тому та майже 31% на початку 2022 року до 32.7% у вересні.

Сукупна вартість вкладень усіх **іноземних інвесторів** в ІСІ з початку 2022 року та за останні 12 місяців збільшилася: +2.0% та +9.3% відповідно. Це відбулося за рахунок компаній-нерезидентів (+2.2% із початку року та +9.9% за рік). Зростання коштів нерезидентів відбулося практично лише у венчурних ІСІ, де їхня частка у сукупній ВЧА збільшилася з 21.8% рік тому та 21.4% на початку 2022 року до 21.9% у вересні. А проте, в усіх ІСІ в цілому вона зменшилася, відповідно, з 21.6% та 22.1% до 21.1% на тлі у рази стрімкішого нарощення коштів фізичних осіб-резидентів упродовж цих 9 та 12 місяців.

На кінець вересня 2022 року 97.8% іноземних вкладень в усіх ІСІ в цілому утримували **компанії-нерезиденти** (після 97.2% рік тому), а 99.6% їхніх

коштів перебували у **венчурних фондах**. У **відкритих** ІСІ та в інших секторах сукупна вартість інвестицій цих учасників за 9 місяців 2022 року зменшилася, найбільш суттєво – у **закритих** фондах (-95.8%), де їхня вага опустилася з 33.2% до 1.9%.

Сукупні кошти **роздрібних іноземних інвесторів** за 9 місяців 2022 року скоротилися в усіх секторах ІСІ, зокрема у **відкритих** фондах – на 1.6%, хоча за останній рік вони зросли тут на 0.3%. Їхня частка у ВЧА сектору впродовж року залишилася у межах 0.5%, а в усіх ІСІ – зменшилася з 0.6% рік тому та понад 0.5% на початку 2022 року до менш ніж 0.5% на кінець вересня.

Кількість інвесторів ІСІ на 30.09.2022 року становила **280 470** (табл. 5). Із них 98.9%, як і раніше, були фізичними особами - резидентами України, 96.4% – учасниками інтервальних фондів⁶, 0.6% – відкритих, 1.5% – венчурних.

Таблиця 5. Інвестори ІСІ за категоріями, кількість та частка у загальній кількості, станом на 30.09.2022 р.

Фонди	Юридичні особи				Фізичні особи				РАЗОМ	9 міс. 2022
	резиденти		нерезиденти		резиденти		нерезиденти			
Відкриті	22	1,30%	2	0,12%	1 662	98,40%	3	0,18%	1 689	-0,59%
Інтервальні	19	0,01%	1	0,00%	270 473	99,99%	19	0,01%	270 512	0,00%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	331	8,41%	9	0,23%	3 584	91,10%	10	0,25%	3 934	0,38%
з публічною емісією	172	4,65%	6	0,16%	3 512	94,97%	8	0,22%	3 698	0,35%
з приватною емісією	159	67,37%	3	1,27%	72	30,51%	2	0,85%	236	0,85%
Усі (крім венчурних)	372	0,13%	12	0,00%	275 719	99,85%	32	0,01%	276 135	0,00%
Венчурні	2 213	51,05%	352	8,12%	1 738	40,09%	32	0,74%	4 335	10,11%
Усі (з венчурними)	2 585	0,92%	364	0,13%	277 457	98,93%	64	0,02%	280 470	0,14%

За січень-вересень 2022 року загальна **кількість учасників ІСІ збільшилася на 0.1% (+197)**. За останній рік вона зросла на 186 (0.1%).

В окремих секторах зростання було більш вагомим, а у **відкритих** ІСІ відбулося найбільш відчутне скорочення кількості учасників від початку 2022 року (-10, або -0.6%), хоча за останні 12 місяців вона збільшилася (+29, або +1.7%).

Найбільше за 9 місяців 2022 року додалося інвесторів у **венчурних** ІСІ – 203, або 4.9% (за рік – +68, або +1.6%). Станом на 30.09.2022 їх у цьому секторі налічувалося 4 335.

Також інвесторів побільшало і в інших секторах **закритих** ІСІ, зокрема, із **приватним**

розміщенням. Кількість учасників за 9 місяців 2022 року тут зросла на 2 (+0.9%), а за рік – на 7 (+3.1%). У фондах закритого типу із **публічним розміщенням** у вересні стало на одного інвестора менше, ніж на початку року, але за рік їх побільшало на 84 (2.3%).

Загалом, у січні-вересні 2022 року додалося інвесторів ІСІ усіх категорій, окрім фізосіб-нерезидентів, а за останні 12 місяців – усіх, окрім юридичних осіб-резидентів.

Українських резидентів - корпоративних інвесторів ІСІ у 2022 році на кінець вересня побільшало на 60 (+2.4%), хоча за останні 12 місяців – поменшало на 185 (-6.7%). Їхня

⁶ Це пов'язано з діяльністю кількох фондів, які з колишніх взаємних фондів було реорганізовано в інтервальні ІСІ та які мають відносно дуже багато дрібних інвесторів.

кількісна частка в ІСІ загалом зросла у межах 0.9% із початку року та скоротилася з майже 1% за рік.

Найбільше в абсолютному вимірі за 9 місяців зросла кількість **фізичних осіб-резидентів** (+128), левова частка з яких прийшли у венчурні фонди. А проте, через на два порядки більшу загальну чисельність цих інвесторів ІСІ порівняно з іншими категоріями, їхній відносний приріст був малим (+0.05%). Відносно ж найбільше серед інвесторів ІСІ додалося **компаній-нерезидентів** (+3.1%, +11) – лише за рахунок венчурних фондів.

Усього **іноземних компаній та фізичних осіб** за 9 місяців 2022 року серед інвесторів ІСІ побільшало на 9 (+2.1%), тоді як у венчурних фондах –

на 12 (+3.2%). За останній рік до кінця вересня 2022-го кількість нерезидентів в ІСІ зросла на 33 (+8.4%), у т. ч. на 25 юридичних осіб (+7.4%).

Найбільша частка інвесторів-нерезидентів на кінець вересня залишалася у венчурних ІСІ: 8.9% (після 9.0% на початку 2022 року та 8.2% рік тому), із них понад 8.1% становили корпоративні учасники (після 8.2% та 7.6% відповідно). У відкритих ІСІ кількість іноземних інвесторів та їхня вага у загальній кількості учасників не змінилася упродовж року (5, 0.3%). У цілому в ІСІ станом на 30.09.2022 було 428 нерезидентів, або менше 0.2% загальної кількості інвесторів.

2.6. Структура активів ІСІ

У структурі активів ІСІ за 9 місяців 2022 року частка **цінних паперів та деривативів** переважно скорочувалася (окрім закритих невенчурних фондів із приватним розміщенням, табл. 6, рис. 12).

У венчурних фондах це відбулося через значно активніше нарощення інших складових активів та зменшення сукупних вкладень у державних та муніципальних облігаціях, векселях і деривативах, хоча інвестиції у корпоративні облігації та акції у секторі зросли (слабше, ніж інші складові активів). У відкритих ІСІ зменшилася сукупна вартість інвестицій в усі наявні в активах сектору види цінних паперів, окрім корпоративних облігацій (несуттєво зросли). В інтервальних фондах скорочення торкнулося усіх проінвестованих видів фондових

інструментів без винятку, а у закритих ІСІ з публічним розміщенням виняток стосувався вкладень цих фондів у єврооблігації України, що у січні-вересні зросли.

Збільшення ваги інструментів ринків капіталу в активах закритих фондів із приватним розміщенням відбулося як за рахунок збільшення сумарної вартості вкладень сектору в ОВДП, акції та векселі, так і в умовах зменшення обсягу інших складових його активів, зокрема нерухомості.

Загальна **сукупна вартість** усіх цінних паперів і деривативів в активах ІСІ у цілому на кінець вересня 2022 року зросла – переважно за рахунок венчурних фондів.

Таблиця 6. Зміни у структурі агрегованих портфелів ІСІ за типами фондів із початку 2022 року

Вид активу / Тип ІСІ / Зміна за квартал	Відкриті		Інтервальні		Закриті - з публ. проп.		Закриті - з прив. проп.		Венчурні	
	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%
Інші активи (у т. ч. ДЗ та КП)	-1,43	-51,6%	0,13	3,2%	4,14	5,4%	29,39	52,2%	0,79	0,9%
Нерухомість	-	-	-	-	0,00	0,09	-33,60	-95,4%	0,63	14,3%
Грошові кошти та банківські депозити	7,53	27,0%	7,72	68,7%	-0,47	-24,1%	0,41	27,2%	-1,13	-41,1%
Банківські метали	0,15	28,5%	-	-	0,01	33,6%	-	-	0,00	16,6%
Облігації державні (у т.ч. ОВДП)	0,98	2,6%	-3,01	-9,0%	-2,05	-19,6%	0,77	192,0%	-0,10	-20,0%
Облігації місцевих позик	-0,85	-88,9%	-	-	-0,03	-13,5%	0,01	23,9%	-0,07	-98,0%
Акції	-6,64	-33,7%	0,52	1,7%	-0,89	-18,6%	1,92	50,6%	0,15	9,7%
Корпоративні облігації	0,50	5,0%	0,07	5,8%	-1,38	-38,4%	0,86	35,2%	-0,10	-3,4%
Векселі	-	-	-	-	-	-	0,26	131,9%	-0,07	-8,5%
Інші ЦП та деривативи	-	-	-5,43	-28,6%	0,66	25,9%	-0,02	-21,8%	-0,10	-7,0%
Цінні папери та деривативи	-6,01	-8,8%	-7,85	-9,3%	-3,69	-17,1%	3,80	54,3%	-0,29	-3,9%

Відкриті фонди у січні-вересні 2022 року збільшили свої сукупні інвестиції лише у **корпоративні облигації** серед інструментів ринків капіталу. Останні, проте, залишалися ключовою складовою активів сектору, що на 30.09.2022 становила майже 63% (після майже 69% на початку року та 67% рік тому). В *інтервальних* фондах вага цінних паперів опустилася із понад 86% у вересні 2021

року та 85% на початку 2022-го до 77% у вересні (як і раніше, –найбільше серед усіх секторів ІСІ).

Якщо у відкритих ІСІ найбільшу частку й далі мали **державні облигації (ОВДП)**, то в інтервальних зменшення інвестицій у них було більш суттєвим, ніж в **акціях**, що вивело останні на першу позицію в активах сектору (рис. 12).

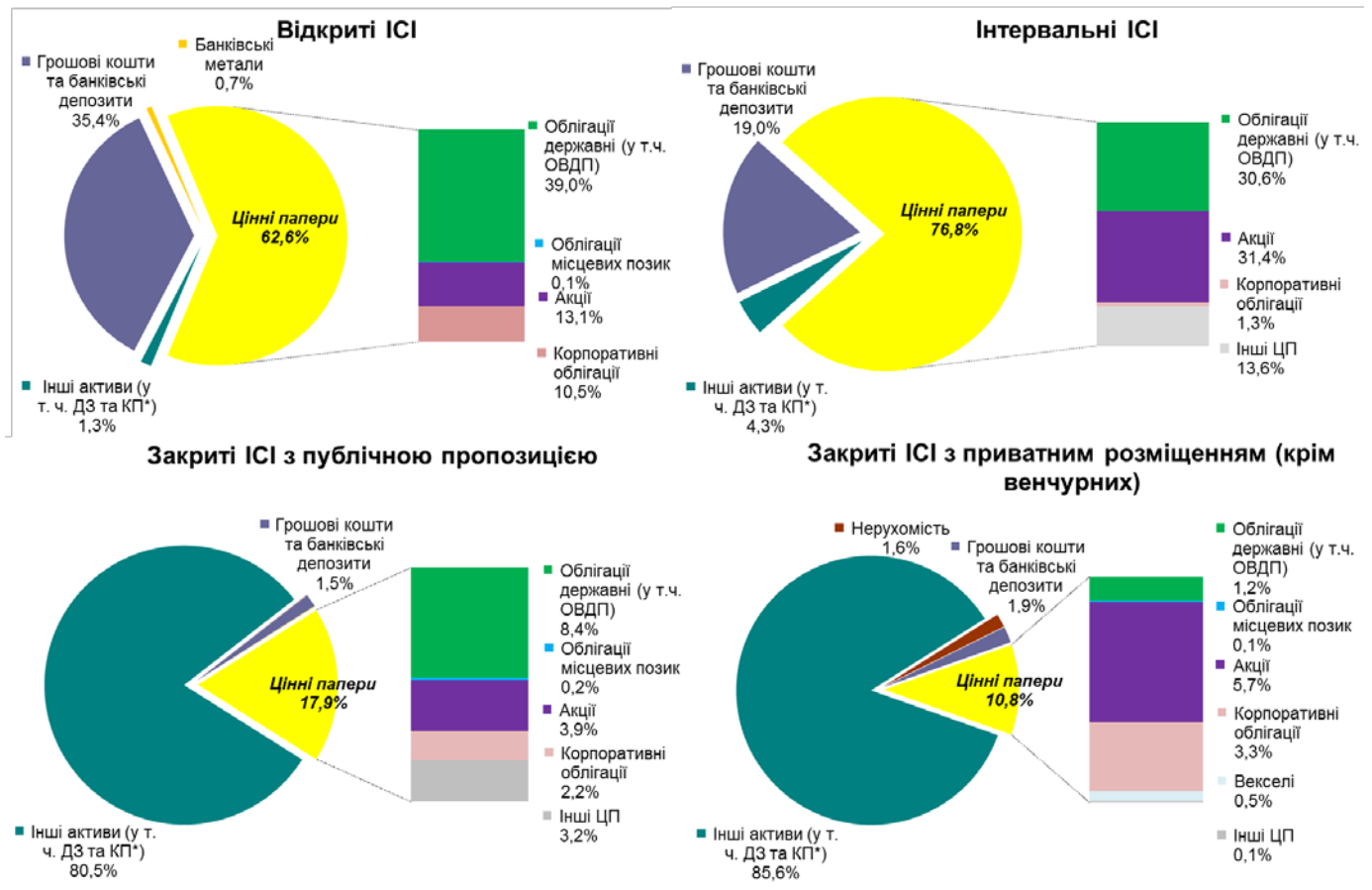

Рис. 12. Структура активів ІСІ за типами фондів на 30.09.2022 р.

ОВДП протягом 2022 року, особливо з початком повномасштабної війни в Україні та пов'язаного з нею різкого пришвидшення інфляції, втрачали привабливість для інвесторів на тлі збереження урядом попереднього рівня ставок за ними тривалий час і слабкого їх підвищення у липні. Врешті, сукупні вкладення в ОВДП скоротилися на кінець вересня в усіх секторах ІСІ за типами фондів і способами розміщення, крім закритих ІСІ з приватною емісією.

У *відкритих ІСІ* за січень-вересень 2022 року вага ОВДП в активах, однак, піднялася – з 38.0% до 39.0% – унаслідок сильнішого скорочення інших

складових активів сектору (-1.9% проти -4.3% для усіх активів разом). В *інтервальних ІСІ* пакет ОВДП зменшився на 31.7% за цей період, що понизило його вагу в активах сектору із 33.6% до 30.6% (рік тому було 60.2%). У *закритих ІСІ з публічним розміщенням* сукупна вартість ОВДП в активах за 9 місяців зменшилася на 26.0, а їхня вага – з 10.5% до 8.4%, натомість у *фондах із приватним розміщенням (крім венчурних)* – зросла удвічі, або з 0.4% до 1.2%.

Акції у вересні 2022 року становили 31.4% активів *інтервальних* фондів (після 30.9% на початку року та 25.5% рік тому). У *відкритих ІСІ* їхня частка скоротилася з 20.7% рік тому та 19.7% на початку 2022

року до 13.1% у вересні, адже їхній пакет зменшився за сукупною вартістю на 36.6% за 9 місяців і на порядок більше в абсолютному вимірі, ніж інші складові зведеного фондового портфеля сектору.

Корпоративні облигації серед секторів із публічним розміщенням збільшилися за сукупною вартістю тільки в активах відкритих ІСІ (+0.5%), де їхня частка зросла з 10.0% на початку 2022 року до 10.5% у вересні.

Грошові кошти на поточних і депозитних рахунках ІСІ у банках у січні-вересні зросли тільки в активах відкритих та інтервальних фондів, у той час як в ІСІ в цілому – зменшилися на 14.7%, а їхня частка – з 2.7% до 1.6%. У відкритих ІСІ гроші збільшилися на 21.5% (вага – з 27.9% до 35.4%), в умовах чистого притоку капіталу у 1-му кварталі та практично відсутнього відтоку – у 3-му. В інтервальних фондах обсяг готівки й депозитів у цей період зріс на 26.6%, а його частка в активах з 11.2% до майже 19%.

«Інші» активи⁷ – найбільша складова активів венчурних та інших фондів закритого типу – у перших збільшилися за 9 місяців 2022 року на 6.4%, що розширило їхню частку в активах сектору 85.3% на початку року до 86.1% у вересні (рис. 13).

Сукупна вартість **нерухомості** у венчурному секторі у січні-вересні зросла на 20.5%, а її вага в активах – із 4.4% до 5.1% активів.

Портфель цінних паперів та деривативів усіх ІСІ в цілому у січні-вересні 2022 року збільшився на 0.6% і на 30.09.2022 коштував **39 148 млн грн** (табл. 7).

Це відбулося здебільшого за рахунок вкладень в акції у венчурних ІСІ. Загалом, в усіх фондах у цілому сукупна вартість цих інвестицій за 9 місяців із початку року зросла на 13.1%. Частка акцій у фінансовому портфелі ІСІ загалом залишалися другою найбільшою складовою та збільшилася з 22.4% до 25.2% за цей період.

Що стосується **корпоративних облигацій**, які зберігали лідерство у портфелі ІСІ в цілому (39.8% у вересні, після 39.6% на початку 2022 року), то їхня сукупна вартість за 9 місяців зросла на 1.0% - також за рахунок венчурних фондів.

ОВДП скоротилися в активах ІСІ сукупно на 14.7% початку 2022 року до кінця вересня, що, разом із позитивною динамікою вкладень у більшість корпоративних цінних паперів, понизило вагу перших у фондовому портфелі ІСІ з 8.2% до 7.0%.

Обсяг **векселів** в активах ІСІ зменшився за 9 місяців на 2.9%, а його частка в агрегованому фінансовому портфелі усіх фондів – із 10.6% до 10.2%.

Зведений пакет **інших цінних паперів та деривативів** у активах ІСІ зменшився на 1.8% за цей час, а його частка у фінансовому портфелі фондів – з 18.2% до 17.7%. На кінець вересня 2022 року 97.3% із них перебували у венчурних ІСІ (після майже 90% на початку січня та 98% рік тому).

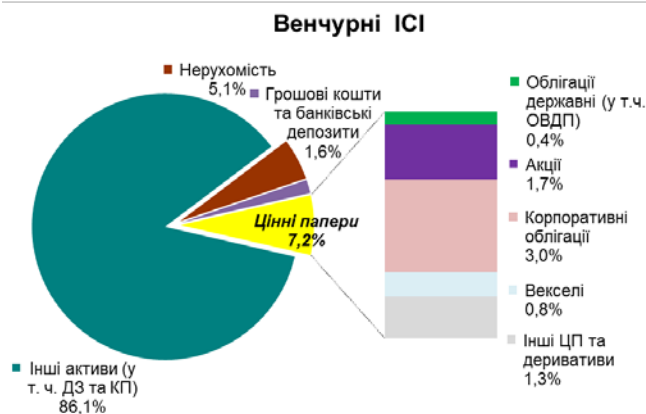

Рис. 13. Структура активів венчурних ІСІ станом на 30.09.2022 року

Таблиця 7. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, станом на 30.09.2022 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн грн	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна з початку 2022 року, млн грн	Зміна, %
Корпоративні облигації	15 573,9	39,8%	151,8	1,0%
Акції	9 865,2	25,2%	1 140,2	13,1%
Векселі	4 004,2	10,2%	-120,8	-2,9%
Облігації державні	2 734,6	7,0%	-469,4	-14,7%
Облігації місцевих позик	23,8	0,1%	-331,0	-93,3%
Інші ЦП та деривативи	6 946,5	17,7%	-130,7	-1,8%
РАЗОМ	39 148,3	100,0%	239,1	0,6%

⁷ До «інших» активів належать корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах, а також дебіторська заборгованість, у тому числі

позики компаніям, у яких ІСІ володіють часткою в капіталі (для венчурних фондів).

Вартість портфеля ІСІ, **крім венчурних**, у січні-вересні 2022 року зменшилася на 8.9% (за рік – на 7.3%). Це відбулося здебільшого через скорочення пакетів корпоративних і державних облігацій (-17.4% та -11.4% відповідно), хоча й сукупна вартість вкладень цих фондів в акції та муніципальні облігації також зменшилася (-5.7% та -23.4% відповідно).

На кінець вересня цей портфель коштував **2 504 млн грн** (табл. 8). Акції в ньому трималися на першій позиції, дещо збільшивши вагу до 39.8%

вартості зведеного портфеля (після 38.5% на початку 2022 року та 40.7% рік тому). ОВДП зберігали другу найбільшу частку – 27.0%, але за 9 місяців 2022 року та за останній рік вони втратили у вазі (27.8% та 28.5% відповідно). Корпоративні облігації, частка яких на початку 2022 року становила рівно чверть від сукупної вартості портфеля цінних паперів і деривативів невенчурних ІСІ, на 30.09.2022 скоротилася до 22.7% (рік тому – 23.0%).

Таблиця 8. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, крім венчурних, станом на 30.09.2022 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн грн	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна з початку 2022 року, млн грн	Зміна, %
Акції	996,0	39,8%	-60,3	-5,7%
Облігації державні	677,0	27,0%	-86,8	-11,4%
Корпоративні облігації	568,4	22,7%	-119,8	-17,4%
Векселі	60,2	2,4%	22,5	59,7%
Облігації місцевих позик	16,9	0,7%	-5,2	-23,4%
Інші ЦП та деривативи	185,5	7,4%	6,3	3,5%
РАЗОМ	2 504,0	100,0%	-243,2	-8,9%

Диверсифіковані ІСІ з початку 2022 року у вересні зазнали зменшення сукупної вартості свого зведеного портфеля фінансових інструментів на 19.9% (за рік – на 19.5%). Станом на 30.09.2022 він коштував понад **58 млн грн** (табл. 9).

Найсуттєвіше на це вплинула динаміка пакета акцій, який за останні 9 місяців зменшився у вартості на 35.0%. Вкладення в муніципальні облігації зникли цілком, хоча вони становили лише 0.2% портфеля на початку 2022 року. Сукупна вартість корпоративних

облігацій зменшилася на 6.2%, у той час як державних (ОВДП) – єдина зросла – на 1.5%.

Як наслідок, акції втратили у вазі найбільше – з 57.0% на початку року до 46.3% у вересні (рік тому – 56.2%). Таким чином, вони поступилися першою позицією в портфелі фондових інструментів цих ІСІ державним облігаціям. ОВДП розширили частку в портфелі сектору із 38.6% до 48.9% за 9 місяців 2022 року (рік тому – 39.9%). Пакет корпоративних облігацій на кінець вересня мав частку 4.8% (після 4.1% на початку року та 3.8% рік тому).

Таблиця 9. Портфель цінних паперів та деривативів диверсифікованих ІСІ, станом на 30.09.2022 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн грн	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна з початку 2022 року, млн грн	Зміна, %
Облігації державні	28,5	48,9%	0,4	1,5%
Акції	26,9	46,3%	-14,5	-35,0%
Корпоративні облігації	2,8	4,8%	-0,2	-6,2%
Облігації місцевих позик	0,0	0,0%	-0,2	-100,0%
РАЗОМ	58,2	100,0%	-14,4	-19,9%

2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування

Стрімке зниження українського фондового ринку (за індексом УБ) у 3-му кварталі 2022 року, після відновлення його роботи регулятором із 8 серпня, майже через півроку після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, було ключовим чинником падіння доходності за січень-вересень у більшості секторів ІСІ до негативних значень. Особливо постраждали інтервальні фонди, де частка цінних паперів в активах традиційно найбільша (майже 85% на початку 2022-го). І якщо в індексі УБ упродовж цього часу було 7 емітентів акцій, то в інтервальних ІСІ на початку 2022 року їх було 60, на кінець вересня – 52, а випусків цінних паперів загалом – 87 та 78 відповідно.

Водночас, **закритим ІСІ з приватним розміщенням переважно вдалося забезпечити позитивну доходність за 9 місяців із початку 2022 року.** Лідерами ж за доходністю за цей період серед усіх основних напрямків інвестування для роздрібних інвесторів були банківські строкові річні депозити у доларах США (+35.9%)⁸. Попри порівняно низькі ставки за ними, девальвація гривні у цей період війни (-25.6% за офіційним курсом за 9 місяців 2022) забезпечила значне зростання середнього доходу за строковими вкладками у доларах та інших іноземних валютах, вираженого у національній (рис. 14).

Житлова нерухомість у Києві у січні-вересні 2022 року на вторинному ринку подешевшала на 29.4% у доларах США (відповідно, – на 5.1% у гривні за офіційним курсом).

Банківські строкові річні депозити у гривні за ці 9 місяців принесли середні +7.1%, відображаючи незначне зниження ставок за ними наприкінці минулого року (9.5%). **Вклади у золоті** забезпечили +25.7% у гривневому виразі.

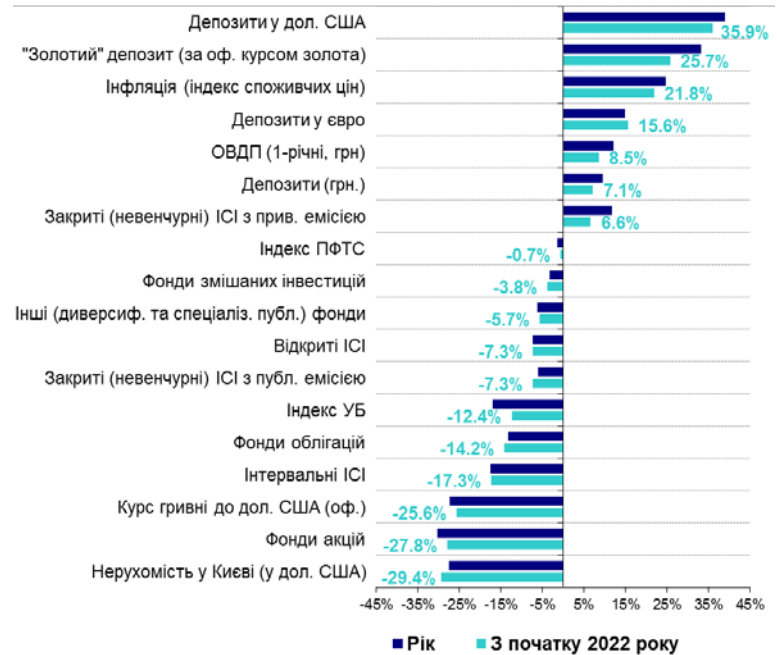

Рис. 14. Доходність ІСІ, депозитів, індексів акцій та рівень інфляції за 9 місяців 2022 року та за рік⁹ (ренкінгування за показником із початку 2022 року)

Закриті ІСІ з приватним розміщенням показали середній дохід із початку 2022 року на кінець вересня на рівні **+6.6%**. Із **36-ти** таких фондів **23 (64%)** мали зростання вартості своїх сертифікатів або акцій. Діапазон показників окремих фондів цього типу був у межах від -18.7% до +63.2%. Загалом, 32 таких фонди були доходнішими або менш збитковими у цей період, ніж житлова нерухомість у Києві (у перерахунку на гривню), 8 – принесли більший дохід, ніж строкові депозити у гривні та однорічні ОВДП, 5 – ніж депозити у євро, чотири – у золоті, два – у доларах США, а крім того чотири таких фонди щонайменше компенсували втрати від споживчої інфляції, що різко посилилася у цей період.

Відкриті ІСІ за період із початку січня до кінця вересня (а фактично – за три місяці роботи ринку до його зупинки регулятором у лютому та після відновлення у серпні) мали середню доходність **-7.3%**.

⁸ Для адекватного порівняння доходності різних напрямків інвестування (видів активів) необхідно враховувати ліквідність ІСІ, зокрема, відкритого типу, що дозволяють виходити з інвестицій у будь-який робочий день без втрати доходності, на відміну від строкових банківських вкладів, які, переважно, передбачають перерахунок відсоткового доходу при достроковому поверненні коштів за ставкою вкладів на поточних рахунках (близькою до нуля). Водночас, розрахована доходність ІСІ не враховує можливі комісії та інші витрати при вході/виході до/із фондів. Також не враховується оподаткування інвестиційного прибутку при виході з фонду та оподаткування відсотків за депозитами.

⁹ Доходність ІСІ розрахована за даними звітності за 3-й квартал 2022 року щодо 16-ти відкритих, 14-ти інтервальних, 69-ти закритих ІСІ (у т. ч. 33-х із публічним розміщенням та 36-ти – із приватним) і за даними звітності за попередні періоди – див. Ренкінги: ІСІ за типами фондів та ІСІ (диверсифіковані публічні) – за класами фондів. Інфляція розрахована за даними Державної служби статистики України (до попереднього місяця). Доходність нерухомості у доларах США розрахована за даними щодо цін на вторинному ринку житлової нерухомості в Києві на порталі: <http://realt.ua> (дані Держстату щодо цін на нерухомість по Україні у гривні за цей період на час підготовки цього Огляду були відсутні).

Діапазон показників окремих фондів цього типу був у межах від -57.4% до +24.7%. Із 16-ти відкритих ІСІ 6 забезпечили зростання вартості своїх сертифікатів за цей час (38%). Також, доходність 11-ти фондів була більшою, ніж індексу українських акцій УБ, три фонди принесли дохід вищий, ніж річні строкові депозити у гривні та однорічні ОВДП, один відкритий фонд – ніж депозити у євро, а також більш ніж компенсував втрати від інфляції.

Закриті ІСІ з публічним розміщенням також показали середню доходність **-7.3%** з початку 2022 року. Діапазон показників різних фондів у секторі був у межах від -73.8% до +36.0%. Із 33-х цих ІСІ приріст інвестицій забезпечили 10 (30%). Також, 25 цих фондів були доходнішими у цей період за індекс УБ, а 24 – ніж житлова нерухомість у Києві (у гривневому виразі), чотири фонди принесли дохід вищий, ніж річні строкові депозити у гривні та однорічні ОВДП, три – ніж депозити у євро, один – більш ніж компенсував втрати від інфляції і забезпечив більший дохід, ніж «золотий» депозит і був практично на рівні із доларовим на цьому проміжку часу.

Інтервальні ІСІ у січні-вересні 2022 року мали найнижчий середній результат: **-17.3%**. Позитивну доходність забезпечив один фонд (7%) із 14-ти. А проте, 10 фондів цього типу мали вищу доходність, ніж індекс УБ за цей період.

Найбільш успішними серед диверсифікованих і спеціалізованих фондів із публічним розміщенням за класами активів за 9 місяців із початку 2022 року були фонди змішаних інвестицій (-3.8%). Результати окремих 26-ти фондів варіювалися від -47.1% до +23.3%. Із 19-

ти таких фондів 13 (68%) мали вищу доходність, ніж індекс УБ за цей період, чотири (21%) – принесли більший дохід, ніж строкові річні депозити та однорічні ОВДП у гривні, три фонди – ніж депозити у євро, два – більш ніж компенсували втрати від інфляції та несуттєво відстали від депозитів у золоті.

Фонди облігацій на цьому проміжку часу також були збитковими: **-14.3%** за 9 місяців. Із чотирьох фондів цього класу жодний не зміг забезпечити зростання вартості своїх сертифікатів від початку 2022 року.

Фонд акцій у середньому втратили майже **20.0%** за січень-вересень 2022 року. А проте, чотири із шести цих відкритих та інтервальних ІСІ мали принаймні удвічі менші збитки, ніж падіння індексу УБ за цей період, або й позитивну динаміку вартості сертифікатів (один фонд акцій).

Інші фонди (диверсифіковані та спеціалізовані з публічним розміщенням) за 9 місяців 2022 року показали середні - **7.8%**.

На річному проміжку найдоходнішими на кінець вересня 2022 року серед ІСІ за типами фондів та способами розміщення також були **закриті ІСІ з приватним розміщенням (+11.6%)**, які випередили річні строкові депозити у гривні (+9.5%), а найнижчий середній результат знову показали **інтервальні ІСІ (-17.5%)** – майже на рівні з індексом УБ.

Серед диверсифікованих і спеціалізованих ІСІ із публічним розміщенням за класами активів найменші втрати за останні 12 місяців на кінець вересня також мали **фонди змішаних інвестицій (-3.3%)**, а найбільші – **фонди акцій (-30.2%)**.

3. Резюме

У січні-вересні 2022 року галузь управління активами інститутів спільного інвестування в Україні продовжувала зростати за більшістю основних показників, попри повномасштабну війну, розпочату росією проти України 24 лютого.

Ключовими трендами індустрії за 9 місяців 2022 року були:

- Зменшення кількості КУА;
- Подальше зростання кількості ІСІ, зокрема, сформованих фондів – вже традиційно практично тільки за рахунок венчурних КІФ;

- Продовження зростання сукупної вартості активів та ВЧА визнаних ІСІ, при цьому:
- ВЧА відкритих, інтервальних і закритих ІСІ (крім венчурних) зменшилася, за майже незмінної кількості діючих фондів у цих секторах;
- Збереження чистого притоку капіталу до відкритих ІСІ, в умовах незначного відтоку за 3-й квартал (після 22 серпня, коли це було санкціоновано регулятором);

- Подальше збільшення кількості інвесторів в ІСІ – переважно у венчурних фондах, а також в інших ІСІ закритого типу з приватним розміщенням, у той час як у відкритих ІСІ вона зменшилася за цей період;
- Збільшення сукупних інвестицій юридичних осіб-резидентів України в ІСІ, але скорочення їхньої частки у сукупній ВЧА фондів; посилене нарощення вкладень місцевими індивідуальними інвесторами та їхня провідна роль у зростанні ВЧА індустрії, – зокрема, венчурних ІСІ;
- Зменшення частки цінних паперів і деривативів в активах більшості секторів ІСІ, у тому числі венчурних, однак зростання сукупної вартості цих активів у закритих ІСІ з приватним розміщенням, у тому числі венчурних;
- Зниження доходності у більшості секторів ІСІ на тлі падіння фондового ринку, але збереження позитивних показників у значної кількості окремих фондів у різних секторах, а також у закритих ІСІ з приватним розміщенням – за середнім по сектору.

Значна частка активів поза організованими ринками капіталу, у які було інвестовано кошти ІСІ, а також на порядок більша кількість випусків цінних паперів в активах ІСІ порівняно з ключовим індексом блакитних фішок України, дозволили низці фондів і поза венчурним сектором ІСІ забезпечити збереження чи навіть примноження коштів інвесторів упродовж надзвичайно турбулентних воєнних місяців 2022 року. Були й фонди, яким вдалося покрити втрати від інфляції, яка перевищила 20% за цей період. Венчурні ж ІСІ як фонди приватного капіталу залишалися основним інвестиційним механізмом в індустрії, який був особливо актуальним у цей час, хоч і частково обмеженим у своїй діяльності регулятором в умовах воєнного стану.

Загалом, на кінець вересня 2022 року сукупна вартість наявних інвестицій ІСІ у капітал українських компаній у різних секторах економіки, включно із наданими їм позиками або придбаними їхніми акціями, облігаціями і векселями, становила близько 480 млрд грн. Крім того, ІСІ були кредиторами уряду України та місцевих рад на загальну суму майже 3 млрд грн, банків – на 9 млрд грн.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)